

045/2 GUDDALSELVA (Vassdragsnr. 045.32Z)

<u>Fylke(r):</u>	Hordaland
<u>Kommune(r):</u>	Kvinnherad
<u>Kartblad N50:</u>	1214 I
<u>Nedbørfelt:</u>	36,0 km ²
<u>Toppunkt-utløpspunkt:</u>	1389 - 0 moh.
<u>Skoggrense:</u>	ca. 700 moh.
<u>Marin grense:</u>	87 moh.
<u>Naturgeografisk region:</u>	37c: Vestlandets lauv- og furuskogregion, underregion; Sunnhordlands fjordstrøk
<u>Landskapsregion:</u>	22: Midtre bygder på Vestlandet
<u>Urørt natur:</u>	>5 km: 0 %, 3-5 km: 0 %, 1-3 km: 74 %
<u>SP-kategori/-gruppe:</u>	Under utarbeidelse
<u>Verneplanstatus:</u>	Ikke tidligere vurdert
<u>Nasjonale laksevassdrag:</u>	-

Generell beskrivelse

Vassdraget grenser inn mot sørvestre del av Folgefonna i øst, og renner ut ved Seim i Kvinnheradsfjorden, en bukt øst i Hardangerfjorden. Klimaet er maritimt. Normal årsnedbør er 1700 - 2000 mm. Beregnet spesifikk avrenning er 102,59 l/s/km² og middeltilslig 3,7 m³/s.

Lengst øst i vassdraget drenerer utløpet av Folgefonna til et vann (1023 moh.) som ligger i en botn rett nedenfor breen. Flere vann ligger i ulike høydenivåer (1054-643 moh.) i innerste del av feltet. De fleste av vannene drenerer til Hildalsvatnet (401 moh.), et avlangt, nordøst-sørvestgående vann som ligger sentralt i vassdraget. Ca. 1 km nedenfor vannet dreier elva 90⁰ og renner videre mot nordvest. Elva renner gjennom den ca. 5 km lange Guddalsdalen og videre forbi bebyggelsen og ut til fjorden.

Utenom jordbrukslandskapet med tilhørende anlegg, tilførselsveier og interne gårdsveier er det lite tekniske inngrep i vassdraget. I selve vassdragsstrengen inkluderer inngrepene en del elforbygninger med senking og kanalisering langs dyrket mark nederst i dalen. Ved fjorden krysser riksvei 13 på nedsiden av Seimsfoss, i tillegg krysses elva av bro lenger oppe ved Guddal. Det er bygd en laksetrapp ved Seimsfossen, og det er i tillegg bygd en fiskefelle som fanger all ned- og oppvandrende fisk. En kraftledning krysser elva ca. 500 meter ovenfor utløpet.

Det meste av nedbørfeltet er klassifisert som LNF-områder.

Ingen områder er vernet etter naturvernloven. Alt areal ovenfor dyrket mark, samt de øverste gårdene ved Naterstad, er inkludert innen foreslåtte grenser for Folgefonna nasjonalpark.

I øvre deler av vassdraget er pH-verdiene mellom 5,0 og 5,5, mens dette trolig stiger noe i nedre deler som renner over rikere berggrunn (pH~6 i de lakseførende delene). Nedre deler av elva har også et visst jordbrukstilsig.

Geologisk mangfold

Lengst øst er berggrunnen dominert av granitt. Lenger nede i vassdraget finnes en del mer lettforvitrende vulkanske bergarter, som gir et rikere jordsmonn. Landskapet er til dels dramatisk med spor etter flere dalgenerasjoner og spenner over høydeforskjeller fra havnivå opp til nesten 1400 moh.

Guddalen har mange landskapselementer som kan spores til tidligere geologiske prosesser. Det inkluderer de marine terrassene i åpningen av dalen, mektige lag med botnmorene, spor etter flere dalgenerasjoner, Hildalsvatnet som er en gammel bresjø samt endemorener ved Hildal. Ett område ved Naterstad er inkludert i naturbasen som et godt eksempel på breelvterasser, med regional verneverdi.

Fluviale prosesser er intakte over store deler av vassdraget, likeledes aktive skredprosesser. Dalen har opprinnelig hatt en U-dalsprofil, men stor skredaktivitet har omdannet dalens relieff til V-profil. Det er særlig mye skredmateriale ved Hildalsvatnet, der raskjeglene som går ut i vannet er spesielt godt

utviklet med perfekt kjegleform. Ved utløpet av Hildalsvatnet drenerer elva gjennom to store raskjegler, der tykkelsen på rasmassene er estimert til 90 meter. Fra Guddalsfita og forbi Trolldalshaugen er det en aktiv elveslette med forgreinede elveløp og spor etter flere gamle terrassenivå, der en tydelig kan se at elva har hatt høyere vannføring i tidligere tider.

*Stor verneverdi ****

Biologisk mangfold

Både laks og sjørret gyter i nedre del av vassdraget, men fangstene i sportsfiskesammenheng har vært lave på 1990-tallet. Det er usikkert om Guddalselva har en egen laksestamme, og hvilken genetisk avstamning laksen i elva har. Hildalsvatnet hadde ved prøvefiske i 1982 en svært tett og småfallen ørretbestand. Elva er lakse- og sjørretførende via laksetrapp ved Seimsfossen videre oppover til Liarefossen ved Naterstad. Biotopjusterende tiltak for å bedre oppvekstforholdene for yngel i elva er planlagt i nær framtid.

Rundt 60 % av feltet har fjellheier. Under skoggrensen går velutviklede edellauvskoger i Guddalen helt opp i 500-600 moh, med innslag av varmekjære arter som lind, alm, hassel og eik. Mest framtrædende er alm og ask. Ellers forekommer mye svartor og bjørk, med gråorskog blandet med einer og vier langs selve vassdraget. Andre framtrædende naturtyper er store skredurer og skredvifter. I dalmunningen finnes større areal kulturmark, for det meste med gjødslet beite og arealer for gressproduksjon. I indre deler har betydelige arealer karakter av gjengrodd kulturlandskap. Raskjeglene ved Hildalsvatnet har interessant botanikk med relativt sjeldne arter for distriktet; brudespore, dvergmispel, tårnurt og kystfrøstjerne. 208 arter av karplanter er påvist nordøst i feltet. Naturtyper med stort potensiale for verdifulle forekomster innen biologisk mangfold er rasvifter og edellauvskoger.

Fuglefaunaen er dårlig kjent, langs vassdraget hekker bl.a. elvetilknyttede arter som fossekall og strandsnipe i hvert fall i nedre deler, men tettheten er ukjent. Orrfugl forekommer, en spillplass er registrert. Spillplasser for storfugl er ikke kjent. De viktigste ornitologiske forekomstene er antatt å knytte seg til rike skogsbiotoper.

Av store pattedyr er hjort vanlig, mens rådyr har en liten, men trolig fast bestand. Elg opptrer som streifdyr. Vassdraget har en fauna som er representativ for regionen.

Ingen forekomster av rødlistede arter er registrert i naturbasen, men ut i fra kjennskap om fuglelivet i nabodalfører lenger nord på Folgefonnhalvøya antas 1-3 rødlistede spettearter å hekke. Trolig bruker minst tre rødlistede rovfuglarter nedbørfeltet som del av territorium/jaktområde, for en av disse finnes eldre opplysninger om hekking nær Hildalsvatnet.

*Middels/stor verneverdi **(*)*

Landskapsbilde

Dalføret har en gradvis mer dramatisk topografi jo lenger inn man kommer, fra marine terrasser og breelavsetninger i dalmunningen med dype morenelag til store rasvifter uten dalbunn lenger inne. Hildalsvatnet er en gammel bresjø som er demmet opp av store rasmasser, elva videre nedover viser eksempler på fluviale prosesser/former bl.a. med en aktiv elveslette. Øvre deler av feltet har høye toppe med brearmer i dalbunnen og mye nakent fjell i dagen.

Friluftsliv

Det er ikke kjent områder som er spesielt regulert som friluftsområde.

Det finnes ingen turisthytter i feltet. Merket rute for fotturer går fra Guddal og opp på Skreidsfjellet. I tillegg går en umerket skirute fra Guddal og over i nabodalføret til Volarusta og videre opp til breen. Den brukes således som utgangspunkt for breturer. Øvre deler har skiløype som går opp fra Blådalsvatnet mot breen ved Fonnvatnet. Innover Guddalsdalen går traktorvei som etterhvert går over til sti. Denne fortsetter opp forbi Hildalsvatnet, gjennom dalføret nordvest for Daurusrusta, og er mye brukt i tursammenheng.

En bedrift på Guddalstunet, satser på naturbasert reiseliv og kursvirksomhet. Det arbeidet langsiktig med at sportsfiske kan få et betydelig oppsving i Guddalen, både som rekreasjonsform og inntektskilde. Den store hjortebestanden gjør at over 60 dyr kan felles i de to valdene som dekker deler av feltet. Det største av disse, som også inkluderer deler av Omvikedalen, har planlagt eller allerede igangsatt en begrenset utleie av jaktretter til tilreisende jegere.

*Middels/stor verneverdi **(*)*

Kulturmiljø

De eldste funnene er løsfunn fra steinalder fra gårdene nederst i vassdraget og vitner om bosetting i yngre steinalder. Uvanlig mange gravfunn fra jernalder og vikingtid, samt svært mange bevarte store gravhauger og samlinger av mindre hauger på de sentrale gårdene i dalen, vitner om en stor og veletablert bosetting i denne perioden. På flere av de gamle gårdene sentralt i dalen ligger verneverdige bygninger eller gamle bygninger som er godt bevart. Blant annet finnes flere gamle gårdshus på Guddal, det eldste fra 1700-tallet, og en bygdekvern fra 1600-tallet på Seimsfoss. Øvre deler av dalen, og fjellområdene omkring øvre deler av vassdraget, har trolig vært brukt som stølsområder helt siden jernalder eller tidligere. Her finnes det i dag mange tufter, ruiner og stående bygninger som er spor etter seterdrifta i historisk tid, og som vitner om den rike setertradisjonen i området.

Det er også bevart en skipsstø fra jernalder, og ruiner og stående naust fra 1800- og 1900-tallet ved fjorden, hvor alle gårdene tradisjonelt har hatt naustrettigheter. Disse naustene vitner om både fisket og kommunikasjonens betydning for bosetting her fra gammelt av. Det er muligheter for spor etter skogsdrift i området.

Det er store kulturminneinteresser langs vassdraget. Kulturminnene er fra et langt tidsrom, og gjenspeiler bosettingen og næringslivet i området.

*Meget stor verneverdi *****

Samiske interesser

Det er ikke registrert samiske interesser innenfor nedbørfeltet.

Landbruk

I Guddal er det pr. i dag 15 bruk, hvorav 10 driver med husdyr. Dominerende er sauehold/kjøttproduksjon, mens 3 bruk driver melkeproduksjon. Totalt dekker landbruksarealet 1092 daa, mens skogsareal tilhørende brukene totalt dekker ca. 2250 daa. Generelt er det opplyst å være stor aktivitet i skogen, og ny skogsvei er nylig anlagt. Detaljer rundt beitebruk i utmark er ikke kjent.